

Rezolucja

w sprawie rządowego projektu przepisu gwarantującego artystom wykonawcom utworów muzycznych i słowno-muzycznych niezbywalne prawo do wynagrodzenia za publiczne udostępnianie utrwalenia artystycznych wykonań on line

Walne Zebranie Stowarzyszenia Artystów Wykonawców SAWP przyjmuje z uznaniem i gorąco popiera rządowy projekt objęcia niezbywalnym, niepodlegającym zrzeczeniu się i egzekucji oraz podlegającym obligatoryjnemu dochodzeniu przez właściwą organizację zbiorowego zarządzania prawu artystów wykonawców utworów muzycznych i słowno-muzycznych do wynagrodzenia z tytułu publicznego udostępniania ich artystycznych wykonań w taki sposób aby każdy mógł mieć do nich dostęp w czasie i miejscu przez siebie wybranym.

Jest to doniosły krok w stronę zagwarantowania prawa do wynagrodzenia należnego na tym polu eksploatacji. Przepis ten wyrównuje przy tym poziom ochrony udzielanej dotychczas utworom i artystycznym wykonaniom rozpowszechnianym w utworach audiowizualnych z ich rozpowszechnianiem poza utworem audiowizualnym. Uwzględnia on także skutki zmian w sytuacji prawnej artystów, wynikających z postępu technologicznego w zakresie możliwości rozpowszechniania artystycznych wykonań.

Projektowana nowelizacja ma także doniosłe, historyczne znaczenie dla zapewnienia w Polsce należytego poziomu ochrony kultury, w tym zwłaszcza kultury narodowej. Kształtuje mianowicie korzystne warunki dla powstawania nowych artystycznych wykonań i ma szczególne znaczenie dla ujawniania i rozwoju nowych „młodych talentów” w tym zakresie. Projektowana zmiana jest także niezbędna dla eliminowania rozpowszechnionych ostatnio w Polsce praktyk uchylania się od należnych wypłat wynagrodzeń artystom za publiczne rozpowszechnianie ich artystycznych wykonań. Dotyczy to zwłaszcza rozpowszechniania na wielką skalę online, w szczególności na platformach cyfrowych. Korzystanie to jest źródłem ogromnych i stale rosnących przychodów podmiotów udostępniających wykonania dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technologii, zwłaszcza umożliwiających dostęp do treści każdemu w czasie i w miejscu przezeń wybranym.

Udostępniający publicznie artystyczne wykonania utworów, w szczególności platformy cyfrowe, odmawiają zawierania umów i wypłaty należnych wynagrodzeń organizacjom reprezentującym artystów wykonawców, pomimo wyraźnego objęcia udostępniania nagrań artystycznych wykonań takim obowiązkiem w art. 86 ust. 1 lit c obowiązującej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Platformy, oraz inne podmioty powołują się na zawierane z artystami umowy, w których wymuszają przeniesienie na siebie całości praw majątkowych do rozpowszechniania artystycznych wykonań na wszystkich znanych polach eksploatacji, za z reguły nieproporcjonalnie niskie do ich zysków wynagrodzenie, często jednorazowe, co pozwala im na zawłaszczanie całości przyszłych pożytków z rozpowszechniania artystycznych wykonań. Konsekwencją

tej sytuacji są rażąco niskie wynagrodzenia uzyskiwane przez artystów. Plaga uchylania się od płacenia wynagrodzeń należnych artystom, zwłaszcza rozpowszechnianych cyfrowo na platformach, jest coraz bardziej dotkliwa. Składa się to na sytuację niezwykle trudną, niszczącą środowiska artystów wykonawców i wysoce szkodliwą dla kultury narodowej.

Nasze Stowarzyszenie występuje w sytuacjach naruszeń prawa o zasądzenie stosownego wynagrodzenia na drodze sądowej. Jeden z takich procesów dotyczy rozpowszechniania wykonań online. Proces ten, jak i liczne inne z zakresu praw do artystycznych wykonań, trwa już dwa lata i zapewne trwać będzie jeszcze długo.

Wszystko to pokazuje dramatyzm stanu realizacji ochrony praw artystów w Polsce. W tej sytuacji obecną inicjatywę ustawodawczą oceniamy jako wynikającą z troski o interesy artystów wykonawców i stanowiącą przejaw zrozumienia roli artystycznych wykonań dla kultury narodowej. Jest ona dla naszego środowiska szczególnie ważna, niezbędna i pilna, zwłaszcza w istniejącej obecnie trudnej sytuacji gospodarczej Państwa, szczególnie dotkliwej także dla środowiska artystów wykonawców.

Ograniczenie projektowanej zmiany do artystów wykonawców utworów muzycznych i słowno-muzycznych nie jest przy tym uprzywilejowaniem tej grupy twórców kultury. Zmierza bowiem do wyrównania faktycznie istniejącej rażącej dysproporcji wobec tego, że wynagrodzenia za udostępnianie utworów, w tym na platformach cyfrowych, są płacone organizacjom autorskim.

Z opublikowanego, w związku z projektowaną nowelizacją, stanowiska przez ZPAV wynika, że organizacja ta ma zawarte umowy z platformami i inkasuje na ich podstawie wynagrodzenia, co ma - zdaniem tej organizacji - uzasadniać zrezygnowanie z projektowanej nowelizacji. Jest to jednak stanowisko rażąco błędne i krzywdzące artystów. **Projektowana zmiana dotyczy nie praw producentów fonograficznych, a praw do artystycznych wykonań. Jest to sfera objęta zbiorowym zarządzaniem i należy do właściwości organizacji artystów wykonawców. Projektowane objęcie wynagrodzeń artystów wykonawców obowiązkowym pośrednictwem OZZ oraz uznanie tego wynagrodzenia za niezbywalne pozwoli artystom na uzyskiwanie słusznych wynagrodzeń i na uniknięcie wykorzystywania ich słabszej pozycji na rynku. Ponadto wysokość wynagrodzeń należnych artystom wykonawcom w ramach zbiorowego zarządzania ich prawami powinna być określona, na wniosek organizacji artystów wykonawców, przez Komisję Prawa Autorskiego.**

Wyrażamy głęboką nadzieję, że trafnie podjęta przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego obecna inicjatywa legislacyjna, nawiązująca do bogatej, dobiegającej stulecia tradycji polskiego ustawodawstwa w kształtowaniu wysokiego poziomu ochrony rezultatów działalności twórczej, a zwłaszcza artystów wykonawców, znajdzie rychły wyraz w uchwaleniu projektowanej nowelizacji.

27 lutego 2023 r., Walne Zebranie Członków SAWP